

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
NILS WAHL IŠVADA,
pateikta 2018 m. liepos 25 d.¹

Sujungtos bylos C-138/17 P ir C-146/17 P

**Europos Sąjunga, atstovaujama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo,
prieš
Gascogne Sack Deutschland GmbH,
Gascogne (C-138/17 P)
ir
Gascogne Sack Deutschland GmbH
Gascogne
prieš**

Europos Sąjunga, atstovaujama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (C-146/17 P)

„Apeliacinis skundas – Deliktinė atsakomybė – Protinga bylos išnagrinėjimo trukmė – Pareiga išnagrinėti bylą per protingą terminą – Turtinė žala – Su banko garantija susijusios išlaidos – Priežastinis ryšys – Neturtinė žala“

1. Kokios rūšies žalą Europos Sąjunga pagal SESV 340 straipsnį turi atlyginti asmenims, jeigu Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pažeidė jų teisę į tai, kad byla būtų išnagrinėta per protingą terminą? Kalbant konkrečiau, kokiomis aplinkybėmis turėtų būti atlyginama žala, tariamai patirta dėl per didelio vėlavimo?
2. Šiuos pagrindinius klausimus savo apeliaciniuose skunduose kelia Europos Sąjunga, atstovaujama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo², ir *Gascogne Sack Deutschland GmbH* ir *Gascogne*, skųsdamos 2017 m. sausio 10 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Gascogne Sack Deutschland ir Gascogne / Europos Sąjunga*, T-577/14 (toliau – skundžiamas sprendimas)³, kuriame Bendrasis Teismas priteisė šioms bendrovėms tam tikras sumas kaip turtinę ir neturtinę žalą, kurią jos patyrė dėl pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą byloje, kurioje buvo priimtas 2011 m. lapkričio 16 d. Sprendimas *Groupe Gascogne / Komisija*, T-72/06⁴, ir 2011 m. lapkričio 16 d. Sprendimas *Sachsa Verpackung / Komisija*, T-79/06⁵.
3. Labai panašūs klausimai keliami ir kituose keturiuose apeliaciniuose skunduose, iš kurių du padavė Europos Sąjunga, o dar du – kitos bendrovės, dėl dviejų Bendrojo Teismo sprendimų, kuriais šis teismas priteisė turtinę ir neturtinę žalą, šių bendrovių patirtą dėl pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo. Šiandien taip pat skelbiu savo išvadą tose bylose⁶. Taigi šią išvadą reikėtų nagrinėti kartu su tomis išvadomis.

1 Originalo kalba: anglų.

2 Kad būtų paprasčiau, toliau – Europos Sąjunga.

3 EU:T:2017:1.

4 Nepaskelbtas Rink., EU:T:2011:671.

5 Nepaskelbtas Rink., EU:T:2011:674.

6 Byla *Europos Sąjunga / Kendrion*, C-150/17 P, ir sujungtos bylos *Europos Sąjunga / ASPLA ir Armando Álvarez*, ir *ASPLA ir Armando Álvarez / Europos Sąjunga*, C-174/17 P ir C-222/17 P.

I. Faktinės aplinkybės

4. 2006 m. vasario 23 d. *Sachsa Verpackung GmbH*, dabar – *Gascogne Sack Deutschland GmbH*, ir *Groupe Gascogne SA*, dabar – *Gascogne*, pagal (dabartinį) SESV 263 straipsnį pareiškė ieškinius dėl 2005 m. lapkričio 30 d. Komisijos sprendimo C(2005) 4634 dėl procedūros pagal [SESV 101] straipsnį (byla COMP/F/38.354 – Pramoniniai maišai) (toliau – Sprendimas C(2005) 4634)⁷.

5. 2011 m. lapkričio 16 d. sprendimais Bendrasis Teismas atmetė ieškinius⁸. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* padavė apeliacijas dėl Bendrojo Teismo sprendimų. 2013 m. lapkričio 26 d. sprendimais⁹ Teisingumo Teismas apeliacinius skundus atmetė. Tačiau jis savo sprendimuose konstatavo, kad „proceso Bendrajame Teisme trukmė, t. y. maždaug 5 metai ir 9 mėnesiai, negal[ė]o būti pateisinama jokiais šios bylos aplinkybėmis, dėl kurių kilo šis ginčas“¹⁰.

II. Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

6. 2014 m. rugpjūčio 4 d. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* pareiškė ieškinį Europos Sąjungai pagal SESV 268 straipsnį dėl žalos, kurią ši bendrovė tariamai patyrė dėl proceso Bendrajame Teisme trukmės bylose T-72/06 ir T-79/06, kuriose buvo priimti 2011 m. lapkričio 16 d. sprendimai, atlyginimo. Iš esmės *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* prašė Bendrojo Teismo įpareigoti Sąjungą sumokėti šias sumas: i) 1 193 467 EUR žalą, patirtą dėl papildomų teisės aktuose nustatytų palūkanų mokėjimo pasibaigus protingam terminui nuo Komisijos paskirtos baudos nominalios sumos; ii) 187 571 EUR žalą, patirtą dėl papildomų su banko garantija susijusių mokėjimų pasibaigus protingam terminui; iii) 2 000 000 EUR negautą pelną ar žalą, patirtą dėl „varginančio netikrumo“; iv) „bent“ 500 000 EUR neturtinę žalą. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* taip pat prašė prie šių sumų pridėti kompensacines palūkanas ir palūkanas už praleistą terminą, taikant Europos Centrinio Banko (ECB) pagrindinėms refinansavimo operacijoms nustatytą palūkanų normą, padidintą dviem procentiniais punktais, skaičiuojant nuo ieškinio pareiškimo dienos.

7. Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas įpareigojo Europos Sąjungą sumokėti *Gascogne* 47 064,33 EUR turtinės žalos, kurią ši bendrovė patyrė dėl pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo bylose T-72/06 ir T-79/06, kuriose buvo priimti 2011 m. lapkričio 16 d. sprendimai, atlyginimą. Bendrasis Teismas taip pat nusprendė, kad prie šio žalos atlyginimo pridedamos kompensacinės palūkanos, skaičiuojamos nuo 2014 m. rugpjūčio 4 d. iki šio sprendimo paskelbimo dienos pagal Eurostato (Europos Sąjungos statistikos tarnybos) šios bendrovės įsteigimo valstybėje narėje atitinkamu laikotarpiu nustatytą metinės infliacijos normą. Bendrasis Teismas taip pat nusprendė įpareigoti Europos Sąjungą sumokėti *Gascogne Sack Deutschland GmbH* ir *Gascogne* po 5 000 EUR neturtinės žalos, kurią šios bendrovės atitinkamai patyrė dėl pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo, atlyginimo. Prie kiekvienos turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo sumos pridedamos palūkanos už praleistą terminą, skaičiuojamos nuo šio sprendimo paskelbimo iki visiško jų sumokėjimo, taikant palūkanų normą, kurią Europos Centrinis Bankas (ECB) taiko savo pagrindinėms refinansavimo operacijoms, padidintą dviem procentiniais punktais. Likusią ieškinio dalį Bendrasis Teismas atmetė.

7 6 išnašoje minėtos bylos taip pat susijusios su kitų įmonių, Sprendimo C(2005) 4634 adresačių, iškeltomis bylomis.

8 2011 m. lapkričio 16 d. sprendimai *Groupe Gascogne / Komisija*, T-72/06, nepaskelbtas Rink., EU:T:2011:671, ir *Sachsa Verpackung / Komisija*, T-79/06, nepaskelbtas Rink., EU:T:2011:674.

9 2013 m. lapkričio 26 d. sprendimai *Gascogne Sack Deutschland / Komisija*, C-40/12 P, EU:C:2013:768, ir *Groupe Gascogne / Komisija*, C-58/12 P, EU:C:2013:770.

10 Atitinkamai žr. pirmesnėje išnašoje nurodytų sprendimų 97 ir 91 punktus.

8. Dėl bylinėjimosi išlaidų Bendrasis Teismas nusprendė, kad: i) Europos Sąjunga, be savo bylinėjimosi išlaidų, turi padengti *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* bylinėjimosi išlaidas, patirtas pateikiant nepriimtinumą grindžiamą prieštaravimą, dėl kurio priimta 2015 m. vasario 2 d. Nutartis *Gascogne Sack Deutschland ir Gascogne / Europos Sąjunga*, T-577/14¹¹; ii) *Gascogne Sack Deutschland*, *Gascogne* ir Europos Sąjunga padengia savo bylinėjimosi išlaidas, susijusias su ieškiniu, dėl kurio priimtas šis sprendimas, ir iii) Europos Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

III. Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

9. 2017 m. kovo 17 d. paduotame apeliaciniame skunde Europos Sąjunga prašo Teisingumo Teismo:

- panaikinti skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 1 punktą;
- atmesti kaip nepagrįstą *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* pirmojoje instancijoje pateiktą reikalavimą atlyginti 187 571 EUR žalą, kurią jos tariamai patyrė dėl papildomų banko garantijos mokėjimų pasibaigus protingam terminui;
- priteisti iš *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* bylinėjimosi išlaidas.

10. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* Teisingumo Teismo prašo:

- atmesti apeliacinį skundą;
- priteisti iš Europos Sąjungos bylinėjimosi išlaidas.

11. 2017 m. kovo 22 d. paduotu apeliaciniu skundu *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* Teisingumo Teismo prašo:

- iš dalies panaikinti skundžiamą teismo sprendimą, kuriuo Bendrasis Teismas, pripažinęs protingo bylų išnagrinėjimo termino pažeidimą bylose T-72/06 ir T-79/06, kuriose priimti 2011 m. lapkričio 16 d. sprendimai, ir turtinę bei neturtinę žalą, kurią ieškovės patyrė dėl protingo bylų išnagrinėjimo termino pažeidimo, priteisė iš Europos Sąjungos neteisingą žalos atlyginimą, neapimančią patirtos žalos;
- įgyvendinant savo neribotą jurisdikciją, priimti galutinį sprendimą dėl finansinės kompensacijos už apeliančių patirtą turtinę ir neturtinę žalą pagal ieškovių pirmojoje instancijoje pateiktus prašymus;
- priteisti iš Europos Sąjungos bylinėjimosi išlaidas.

12. Europos Sąjunga Teisingumo Teismo prašo:

- atmesti apeliacinį skundą;
- priteisti iš *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* bylinėjimosi išlaidas.

13. Byloje C-138/17 P Europos Komisijai buvo leista įstoti į bylą palaikyti Europos Sąjungos reikalavimų.

14. 2018 m. balandžio 17 d. pirmosios kolegijos pirmininko nutartimi bylos C-138/17 P ir C-146/17 P buvo sujungtos, kad būtų bendrai pateikta išvada ir priimtas sprendimas.

¹¹ Nepaskelbta Rink., EU:T:2015:80.

IV. Apeliacinio skundo pagrindų vertinimas

A. Pirminės pastabos

15. Savo apeliaciniame skunde byloje C-138/17 P Europos Sąjunga pateikia tris pagrindus. Apeliacinio skundo pirmajame ir antrajame pagrinduose Europos Sąjunga teigia, kad Bendrasis Teismas, neteisingai aiškindamas sąvokas „priežastinis ryšys“ ir „žala“, padarė teisės klaidą. Apeliacinio skundo trečiajame pagrinde Europos Sąjunga teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą ir nustatydamas laikotarpį, per kurį buvo patirta turtinė žala, pateikė nepakankamai motyvų. Komisija iš esmės pritaria Europos Sąjungai.

16. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* teigia, kad Europos Sąjungos apeliacinis skundas turėtų būti atmestas kaip iš dalies nepriimtinas (apeliacinio skundo antrasis pagrindas) ir iš dalies nepagrįstas (pirmasis ir trečiasis apeliacinio skundo pagrindai).

17. Savo apeliaciniame skunde byloje C-146/17 P *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* pateikia septynis pagrindus. Apeliacinio skundo pirmajame pagrinde jos teigia, kad Bendrasis Teismas klaidingai taikė sąvoką *non ultra petita*, atsisakęs atlyginti iki 2011 m. gegužės 30 d. patirtą turtinę žalą. Apeliacinio skundo antrajame pagrinde *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* nurodo, kad skundžiamo sprendimo motyvai yra prieštaringi, kiek jie susiję su: i) laikotarpiu, kai buvo viršytas protingas terminas, apskaičiavimu, ir ii) laikotarpiu, už kurį buvo priteista turtinė žala. Apeliacinio skundo trečiajame pagrinde *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* teigia, kad, taikydamos kitokią turtinės žalos apskaičiavimo būdą, nei siūlė ieškovės, Bendrasis Teismas pažeidė jų teisę į gynybą. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* apeliacinio skundo ketvirtasis, penktasis, šeštasis ir septintasis pagrindai susiję su Bendrojo Teismo išvadomis dėl tariamos neturtinės žalos. Iš esmės jos teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą atmesdamas jų prašymą priteisti „bent“ 500 000 EUR kompensaciją dėl to, kad, jei ši kompensacija būtų priteista, reikėtų iš naujo svarstyti baudos sumą, paskirtą bendrovėms *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* Sprendimu C(2005) 4634. Jos taip pat kritikuoja skundžiamą sprendimą dėl to, kad jame tinkamai nemotyvuotas 5 000 EUR neturtinės žalos priteisimas.

18. Europos Sąjunga teigia, kad *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* apeliacinio skundo pagrindai yra nepagrįsti (pirmasis, antrasis, trečiasis pagrindai ir septintojo pagrindo dalis) arba netinkami (ketvirtasis, penktasis, šeštasis pagrindai ir septintojo pagrindo dalis).

19. Šioje išvadoje pirmiausia nagrinėsiu apeliacinio skundo pagrindus, susijusius su turtine žala, o vėliau – kitus pagrindus, susijusius su neturtine žala.

B. Turtinė žala

20. Europos Sąjungos pateikti trys apeliacinio skundo pagrindai byloje C-138/17 P ir *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* pateikti pirmasis, antrasis ir trečiasis apeliacinio skundo pagrindai byloje C-146/17 P yra susiję su Bendrojo Teismo konstatuota turtine žala, kurią tariamai patyrė *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne*. Visų pirma abi šalys teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nagrinėdamas *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* reikalavimus atlyginti žalą, patirtą dėl išlaidų, susijusių su banko garantija, kurią šios bendrovės pateikė Komisijai, siekdamos išvengti pareigos iš karto sumokėti Sprendimu C(2005) 4634 paskirtą baudą.

21. Manau, kad teisinę šių klausimų analizę vertėtų pradėti nuo reikalavimų, susijusių su *Gascogne* patirtomis banko garantijos išlaidomis, nagrinėjimo. Šiuo tikslu pirmiausia analizuosiu Europos Sąjungos pateiktą apeliacinio skundo *pirmąjį* pagrindą. Tada tik išsamumo sumetimais nagrinėsiu Europos Sąjungos apeliacinio skundo *antrąjį* pagrindą. Paskui nebebus reikalo nagrinėti likusių Europos Sąjungos ir *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* pateiktų apeliacinio skundo pagrindų, susijusių su banko garantijos išlaidomis.

1. Priežastinio ryšio buvimas

22. Apeliacinio skundo byloje C-138/17 P pirmajame pagrinde Europos Sąjunga, palaikoma Europos Komisijos, nesutinka su Bendrojo Teismo pateiktu priežastinio ryšio sąvokos aiškinimu ir taikymu. Iš esmės Europos Sąjunga teigia, kad tarp Bendrojo Teismo padaryto pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo byloje T-72/06 ir T-79/06 ir *Gascogne* žalos, kurią ji patyrė dėl išlaidų, susijusių su banko garantija, nėra tiesioginio priežastinio ryšio. Visų pirma Europos Sąjunga pabrėžia, kad ši žala buvo patirta todėl, kad *Gascogne*, užuot sumokėjusi Komisijos paskirtą baudą, nusprendė išlaikyti banko garantijos galiojimą per visą teismo procesą.

23. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* šiuo aspektu gina skundžiamą sprendimą: visų pirma jos laikosi nuomonės, kad Bendrasis Teismas teisingai atskyrė šią bylą nuo ES teismų anksčiau nagrinėtų kitų bylų. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* taip pat teigia, kad Europos Sąjunga savo argumentais „piktnaudžiauja procesu“ ir iš esmės kvestionuoja tai, ką Teisingumo Teismas konstatavo 2013 m. lapkričio 26 d. sprendimuose *Gascogne Sack Deutschland / Komisija*, C-40/12 P, ir *Groupe Gascogne / Komisija*, C-58/12 P.

24. Toliau trumpai apžvelgsiu Bendrojo Teismo motyvus ir tada paaiškinsiu, kodėl, mano nuomone, Europos Sąjungos apeliacinio skundo pirmasis pagrindas yra pagrįstas.

25. Skundžiamo sprendimo 79 ir 80 punktuose Bendrasis Teismas priminė suformuotą jurisprudenciją, pagal kurią žala, kurią atlyginti prašoma ieškinyje dėl Europos Sąjungos deliktinės atsakomybės, turi būti reali ir tikra, o tai turi įrodyti ieškovas. Be to, ieškovas turi pateikti įrodymus, kad tarp elgesio, kuriuo kaltinama, ir nurodomos žalos yra priežastinis ryšys, t. y. pakankamai tiesioginis ryšys.

26. Skundžiamo sprendimo 111 ir 114–116 punktuose Bendrasis Teismas pažymėjo, kad tuo atveju, jeigu byloje T-72/06 ir T-79/06 nebūtų viršytas protingas bylos išnagrinėjimo terminas, *Gascogne* nebūtų turėjusi mokėti su banko garantija susijusių išlaidų laikotarpiu, kai šis terminas buvo viršytas. Jo nuomone, tai reiškia, kad tarp pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo ir žalos, kurią *Gascogne* patyrė dėl to, kad per laikotarpį, kai buvo viršytas protingas bylos išnagrinėjimo terminas, mokėjo su banko garantija susijusias išlaidas, buvo priežastinis ryšys.

27. Nurodydamas ankstesnę jurisprudenciją (toliau – *Holcim* jurisprudencija)¹², Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 118 punkte pripažino, kad iš esmės su banko garantija susijusios išlaidos, kurias mokėjo Komisijos sprendimu baudą gavusi bendrovė, buvo patirtos dėl pačios bendrovės pasirinkimo pateikti banko garantiją ir nevykdyti pareigos sumokėti baudą per ginčijamame sprendime nurodytą terminą. Todėl šios išlaidos paprastai negali būti laikomos *tiesiogine* institucijos elgesio pasekme.

¹² Žr. 2005 m. balandžio 21 d. Sprendimo *Holcim (Deutschland) / Komisija*, T-28/03, EU:T:2005:139, 123 punktą ir 2007 m. gruodžio 12 d. Nutarties *Atlantic Container Line ir kt. / Komisija*, T-113/04, nepaskelbta Rink., EU:T:2007:377, 38 punktą. Reikėtų pažymėti, kad iki šiol Teisingumo Teismas neturėjo galimybės patvirtinti šios jurisprudencijos.

28. Tačiau skundžiamo sprendimo 119–121 punktuose Bendrasis Teismas atskyrė nagrinėjamą bylą nuo bylų, kuriose buvo suformuota *Holcim* jurisprudencija. Bendrasis Teismas nusprendė, kad tuo metu, kai *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* pareiškė ieškinius bylose T-72/06 ir T-79/06, ir tuo metu, kai *Gascogne* pateikė banko garantiją, pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo nebuvo įmanoma numatyti ir *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* galėjo pagrįstai tikėtis, kad jų ieškiniai bus išnagrinėti per protingą terminą. Bendrasis Teismas taip pat pažymėjo, kad protingas bylos išnagrinėjimo terminas byloje T-72/06 buvo pažeistas vėliau, negu *Gascogne* nusprendė pateikti banko garantiją. Dėl šių priežasčių jis konstatavo, kad ryšio tarp protingo bylų T-72/06 ir T-79/06 išnagrinėjimo termino viršijimo ir su banko garantija susijusių išlaidų patyrimo laikotarpiu, kai buvo viršytas terminas, negalėjo nutraukti pirminis *Gascogne* sprendimas nemokėti baudos iš karto ir pateikti banko garantiją. Taigi skundžiamo sprendimo 122 punkte jis konstatavo, kad pagal SESV 340 straipsnį šis ryšys buvo pakankamai tiesioginis.

29. Manau, Bendrasis Teismas rėmėsi klaidingais motyvais. Iš esmės Bendrasis Teismas pripažįsta *Holcim* jurisprudencijoje suformuotą poziciją, tačiau kartu atskiria šią bylą nuo bylų, kuriose buvo suformuota ši jurisprudencija. Kaip ir Bendrasis Teismas, manau, kad *Holcim* jurisprudencija yra pagrįsta, tačiau, kitaip nei Bendrasis Teismas, nemanau, kad ši byla iš esmės skiriasi nuo bylų, kuriose buvo priimtas Sprendimas *Holcim*: mano nuomone, nė vienas iš Bendrojo Teismo nurodytų dviejų šio skirtumo pagrindų nei atskirai, nei kartu neįtikina.

30. Prieš išsamiai paaiškindamas, kodėl laikausi tokios nuomonės, norėčiau pabrėžti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 340 straipsnis negali būti aiškinamas kaip nustatantis reikalavimą Europos Sąjungai atlyginti už kiekvieną žalingą, net ir netiesioginę jos institucijų elgesio pasekmę¹³. Todėl, pareiškiant ieškinį dėl Sąjungos deliktinės atsakomybės, nepakanka, kad elgesys, kuriuo kaltinama, būtų viena iš nurodomos žalos priežasčių, nes šis elgesys turi būti *lemiama* žalos priežastis¹⁴. Kitaip tariant, pakankamas ryšys yra tik tada, kai žala yra atsakingos institucijos neteisėto veikimo tiesioginė pasekmė ir kai ji nepriklauso nuo kitų teigiamų ar neigiamų priežasčių¹⁵.

a) Galimybė numatyti neteisėtą elgesį

31. Pirmasis pagrindas, kurį nurodė Bendrasis Teismas, siekdamas atskirti šią bylą nuo bylų, kuriose buvo suformuota *Holcim* jurisprudencija, yra tas, kad tuo metu, kai *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* pareiškė ieškinius bylose T-72/06 ir T-79/06, ir tuo metu, kai *Gascogne* pateikė banko garantiją, Bendrojo Teismo pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo *nebuvo įmanoma numatyti*.

32. Vis dėlto šis teiginys pirmiausia yra netikslus. Deja, kelios bylos, kuriose Bendrasis Teismas priėmė sprendimą beveik prieš pat pareiškiant ieškinius bylose T-72/06 ir T-79/06, buvo nagrinėjamos ilgai¹⁶. Tai ypač pasakytina apie bylas, susijusias su ES konkurencijos normų taikymu, visų pirma kartelių bylas¹⁷, kurios yra itin sudėtingos, užima daug laiko ir jas nagrinėjant gali tekti lygiagrečiai arba koordinuotai vienu metu nagrinėti kelias bylas.

13 Šiuo klausimu žr. 1979 m. spalio 4 d. Sprendimo *Dumortier ir kt.* / Taryba, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 ir 45/79, EU:C:1979:223, 21 punktą. Žr. vėliau priimtos 2011 m. kovo 31 d. Nutarties *Mauerhofer* / Komisija, C-433/10 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2011:204, 127 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

14 Žr. 2011 m. kovo 31 d. Nutarties *Mauerhofer* / Komisija, C-433/10 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2011:204, 127 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

15 Šiuo klausimu žr. generalinio advokato A. Trabucchi išvados byloje *Compagnie continentale France* / Taryba, 169/73, EU:C:1974:32, 4 punktą.

16 Žr., pavyzdžiui, 2004 m. sausio 13 d. Sprendimą *Thermenhotel Stoiser Franz ir kt.* / Komisija, T-158/99, EU:T:2004:2; 2005 m. gegužės 11 d. Sprendimą *Saxonia Edelmetalle* / Komisija, T-111/01 ir T-133/01, EU:T:2005:166; 2005 m. spalio 19 d. Sprendimą *Freistaat Thüringen* / Komisija, T-318/00, EU:T:2005:363, ir 2005 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Laboratoire du Bain* / Taryba ir Komisija, T-151/00, nepaskelbtas Rink., EU:T:2005:450.

17 Be kitų, žr. 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Marlines* / Komisija, T-56/99, EU:T:2003:333; 2004 m. liepos 8 d. Sprendimą *Mannesmannröhren-Werke* / Komisija, T-44/00, EU:T:2004:218; 2005 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Honeywell* / Komisija, T-209/01, EU:T:2005:455, ir 2006 m. kovo 15 d. Sprendimą *BASF* / Komisija, T-15/02, EU:T:2006:74.

33. Žinoma, *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne*, kaip ir bet kuris kitas ieškovas, galėjo tikėtis, kad jų bylos bus išnagrinėtos per protingą terminą. Tačiau, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką ir bylai reikšmingų aplinkybių laikotarpiu buvusius teismo duomenis, apskaičiuoti tikėtiną bylos trukmę siekiant įvertinti galimas visas su banko garantija susijusias išlaidas buvo gana neaiški ir sunki užduotis.

34. Antra, juo labiau neatsižvelgiant į tai, ar pernelyg ilgą bylą T-72/06 ir T-79/06 trukmę buvo galima numatyti, Bendrasis Teismas klaidingai pavartojo numatomumo sąvoką siekdamas nustatyti pakankamo priešastinio ryšio, lemiančio Europos Sąjungos atsakomybę, buvimą.

35. Nagrinėjamoje byloje tai, ar tariamą žalą patyręs asmuo galėjo numatyti neteisėtą įvykį, dėl kurio atsirado tariama žala, nėra pagrindinis klausimas. Nustatant Europos Sąjungos deliktinę atsakomybę šioje byloje pirmiausia labai svarbu tai, ar tariama žala yra *tiesioginė* neteisėto institucijos elgesio pasekmė.

36. Būtent šio aspekto Bendrasis Teismas išsamiai neišnagrinėjo. Man atrodo, kad, nagrinėjant šį aspektą, potencialus galimybės numatyti pernelyg ilgą trukmę nebuvimas galėjo būti reikšmingas tik dviem aplinkybėmis. Tačiau nagrinėjamu atveju nėra nė vienos iš šių aplinkybių.

37. Pirma, šis aspektas galėjo būti reikšmingas, jeigu *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* nebūtų galėjusios vėliau pakeisti savo pradinio sprendimo atidėti mokėjimą ir pateikti banko garantiją. Vis dėlto, kaip bus aišku iš šios išvados 48–52 punktų, taip nėra: *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* bet kada nagrinėjant bylą teisme galėjo sumokėti baudą ir atsiimti banko garantiją. Taigi, net jei iš pradžių *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* negalėjo numatyti šio naujo įvykio, vėliau jos galėjo pritaikyti savo elgesį atsižvelgdamos į jį.

38. Antra, potencialus galimybės numatyti pernelyg ilgą trukmę nebuvimas galėjo būti reikšmingas ir tuo atveju, jeigu Europos Sąjunga Bendrajame Teisme būtų teigusi, kad *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* neįrodė deramo rūpestingumo tam, kad būtų išvengta žalos, kuri galėjo būti patirta dėl jos sprendimo atidėti baudos mokėjimą iki teismo proceso pabaigos, arba būtų apribotas jos dydis.

39. Šiuo klausimu reikia nepamiršti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją nagrinėjant ieškinį dėl deliktinės atsakomybės reikia patikrinti, ar nukentėjęs asmuo, esant rizikai, jog žala nebus atlyginta, buvo pakankamai rūpestingas, kad išvengtų žalos ar apribotų jos dydį. Priežastinis ryšys gali nutrūkti dėl nukentėjusio asmens aplaidumo, kai šis aplaidumas yra lemiamas žalos atsiradimo priežastis¹⁸.

40. Tačiau Bendrasis Teismas šią aplinkybę skundžiamame sprendime nurodė ne dėl to. Bendrasis Teismas rėmėsi numatomumo kriterijumi ne tam, kad išnagrinėtų, ar priešastinis ryšys tarp tariamos žalos ir ES institucijos elgesio, kuriuo kaltinama, nutrūko dėl *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* aplaidumo; jis rėmėsi šia sąvoka pirmiausia siekdamas nustatyti tokio ryšio buvimą.

41. Vis dėlto potencialus galimybės numatyti tariamą žalą sukėlusį įvykį nebuvimas nieko nepasako apie tariamą žalą *nulėmusį veiksnį*. Net darant prielaidą, kad pernelyg didelio vėlavimo nebuvo įmanoma numatyti, ši aplinkybė nėra nei būtina, nei pakankama tam, kad kiltų Europos Sąjungos atsakomybė.

42. Atsižvelgdamas į tai, kas nurodyta pirmiau, laikaisi nuomonės, kad Bendrasis Teismas skundžiamame sprendime klaidingai aiškino ir taikė „numatomumo“ sąvoką pagal SESV 340 straipsnį, kad nustatytų priešastinio ryšio tarp tariamos žalos ir elgesio, kuriuo kaltinama, buvimą.

¹⁸ Žr., pavyzdžiui, 2010 m. kovo 18 d. Sprendimo *Trubowest Handel ir Makarov / Taryba ir Komisija*, C-419/08 P, EU:C:2010:147, 61 punktą. Kaip nuosekliai konstatuoja Teisingumo Teismas, šis principas yra visose valstybių narių teisinėse sistemose taikomas bendrasis principas: šiuo klausimu žr. 1996 m. kovo 5 d. Sprendimo *Brasserie du pêcheur ir Factortame*, C-46/93 ir C-48/93, EU:C:1996:79, 85 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

b) Pasirinkimo bendrovėms „Gascogne Sack Deutschland“ ir „Gascogne“ nebuvimas

43. Antrasis motyvas, kurį Bendrasis Teismas nurodė siekdamas atskirti šią bylą nuo bylų, kuriose buvo suformuota *Holcim* jurisprudencija, yra tas, kad protingas terminas išnagrinėti bylas T-72/06 ir T-79/06 buvo viršytas *po to*, kai *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* priėmė sprendimą pateikti banko garantiją.

44. Manau, ši aplinkybė taip pat neturi reikšmės.

45. Pirmiausia reikėtų nepamiršti, kad Komisijos sprendimas, kaip antai Sprendimas C(2005) 4634, yra teisiškai privalomas ir jo galiojimas yra preziumuojamas, kol jo nepanaikina ES teismai. Jeigu įmonė, kuriai Komisija paskyrė baudą, mano, kad Komisijos sprendimas yra neteisėtas ir kad įvykdžius jį iš karto galėtų kilti nepataisoma žala, ši įmonė gali pateikti ES teismams prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones pagal SESV 278 ir 279 straipsnius, kartu ginčydama sprendimo galiojimą.

46. Jeigu tokio prašymo nepateikiama arba jeigu ES teismai jį atmeta, paprastai bauda turi būti sumokama per sprendime nurodytą terminą. Atsižvelgiant į tai, pagal ES biudžeto taisyklės¹⁹ Komisijai leidžiama sutikti, kad baudos mokėjimas būtų atidėtas, jeigu skolininkas išsipareigoja mokėti palūkanas už praleistą terminą ir pateikia finansinę garantiją, kuri padengtų skolą (pagrindinę sumą ir palūkanas).

47. Taigi įmonėms, ketinančioms ES teismuose ginčyti baudą, suteikiama galimybė pasirinkti iš karto sumokėti baudą (taisyklė) arba prašyti galimybės pateikti banko garantiją (išimtis). Įmonės pasirinkimas turi būti *finanssiškai neutralus* Sąjungai: mokėjimo atidėjimas neturi sukelti nuostolių Sąjungos biudžetui. Apskaitos pareigūnas, kuris, bendradarbiaudamas su atsakingu leidimus suteikiančiu pareigūnu, priima sprendimą dėl įmonės prašymo atidėti mokėjimą, nėra įgaliotas pakeisti baudos, kurią Komisija nustatė kaip institucija (t. y. Komisijos narių kolegija), dydžio. Be to, įmonės sprendimas sumokėti baudą iš karto, neatsižvelgiant į tai, kad ji ketina ginčyti Komisijos sprendimą ES teismuose, neturėtų lemti nepagrįsto Europos Sąjungos praturtėjimo. Būtent todėl, pirma, jeigu ES teismai pripažįsta Komisijos sprendimą pagrįstu, bauda, kurios mokėjimas buvo atidėtas, tampa mokėtina kartu su palūkanomis. Antra, panaikinus ginčijamą Komisijos sprendimą Sąjungai atsiranda pareiga grąžinti sumokėtas sumas kartu su taikytinomis palūkanomis²⁰.

48. Akivaizdu, kad sprendimas atidėti mokėjimą leidžia įmonei toliau naudotis atitinkamomis sumomis, kol vyksta teismo procesas. Tačiau jis taip pat reiškia tam tikras papildomas išlaidas (susijusias su banko garantijos pateikimu), kurias įmonė turi sutikti patirti, taip pat ir tuo atveju, jeigu ginčijamas sprendimas galiausiai būtų panaikintas. Todėl kiekviena įmonė, kuriai Komisija paskyrė baudą, turi įvertinti, ar ji yra finanssiškai suinteresuota sumokėti baudą per nustatytą terminą, ar prašyti atidėti mokėjimą ir pateikti banko garantiją.

49. Svarbu yra tai, kad, kitaip, nei nusprendė Bendrasis Teismas, tai nėra pasirinkimas, kurį galima padaryti tik kartą. Bet kuri įmonė, nusprendusi pateikti garantiją, visada gali pakeisti savo sprendimą ir sumokėti baudą²¹. Taip ji išvengia papildomų pagrindinės sumos palūkanų susikaupimo ir gali atsiimti anksčiau pateiktą banko garantiją.

19 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento įgyvendinimo taisyklės (OL L 357, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 145), 85 straipsnis. Šis reglamentas, kuris buvo taikomas bylai reikšmingų aplinkybių laikotarpiu, dabar yra pakeistas 2012 m. spalio 29 d. Komisijos deleguotoju reglamentu (ES) Nr. 1268/2012 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių taikymo taisyklių (OL L 362, 2012, p. 1).

20 Šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 12 d. Sprendimą *Komisija / IPK International*, C-336/13 P, EU:C:2015:83. Dėl palūkanų, kurias Komisija turi grąžinti bendrovei, kuri sumokėjo baudą, siekdamą įvykdyti pagal SESV 101 straipsnį priimtą sprendimą, kurį vėliau panaikino ES teismai, rūšies ir sumos žr. šiuo metu nagrinėjamą bylą *Printeos / Komisija*, T-201/17.

21 Žr., pavyzdžiui, 2016 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Trioplast Industrier / Komisija*, T-669/14, nepaskelbtas Rink., EU:T:2016:285, 103 punktą.

50. Pagal ES teisę niekas įmonei nedraudžia nutraukti banko garantijos ir sumokėti baudos, jeigu ji mano, kad tokia veiksmų eiga jai būtų palankesnė. Taigi galima daryti prielaidą, kad jeigu įmonė nagrinėjant bylą nepakeičia savo pradinio sprendimo, taip yra todėl, kad ši įmonė mano, kad tolesnis banko garantijos galiojimas vis dar labiausiai atitinka jos interesus. Iš tikrųjų tai, ar pradinis sprendimas vis dar yra naudingas, vėliau priklauso nuo daugelio veiksnių (tai pinigų skolinimosi išlaidos, banko taikomi mokesčiai už garantiją, grąža, kurią duoda mokėtina suma, jeigu ji investuojama į kitą verslą, ir kt.), kurie, kaip pažymi Komisija, laikui bėgant gali reikšmingai pasikeisti. Todėl ekonominiu požiūriu pagrįsta daryti prielaidą, kad įmonė gali reguliariai persvarstyti savo pradinį sprendimą.

51. Todėl, kaip teisingai teigia Europos Sąjunga, sprendimas pateikti banko garantiją, užuot sumokėjus Komisijos paskirtą baudą, nebuvo priimtas tik teismo proceso pradžioje: *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* laisva valia ir sąmoningai išlaikė (arba patvirtino) šį sprendimą per visą bylą T-72/06 ir T-79/06 nagrinėjimo laikotarpį, taip pat ir tada, kai ši byla labai užsitęsė.

52. Tai, kas nurodyta pirmiau, tam tikra dalimi patvirtina bendrovės *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne*. Savo atsiliepime į ieškinį jos pripažįsta žinojusios, kad gali bet kada vykstant teismo procesui sumokėti baudą ir atsiimti banko garantiją.

53. Užbaigiant analizę šiuo klausimu, reikia pasakyti, kad Bendrojo Teismo antroji priežastis, dėl kurios jis atskyrė šią bylą nuo bylų, kuriose buvo suformuota *Holcim* jurisprudencija, paremta klaidinga prielaida, kad vienintelis sprendimas, kuris buvo svarbus nagrinėjamoje byloje, buvo pradinis *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* sprendimas atidėti mokėjimą ir pateikti banko garantiją dar prieš prasidedant teismo procesui.

54. Klaidingą šios prielaidos pobūdį taip pat netiesiogiai patvirtina skundžiamas sprendimas.

c) Skundžiamo sprendimo prieštaravimas

55. Skundžiamo sprendimo 130 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad pažeidimas neturėjo pakankamai tiesioginio ryšio su banko garantijos išlaidomis, patirtomis *po* teismo sprendimų bylose T-72/06 ir T-79/06 priėmimo. Bendrasis Teismas nusprendė, kad šios išlaidos buvo patirtos dėl *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* sprendimo, asmeniškai ir savarankiškai priimto priėmus minėtą teismo sprendimą, nemokėti baudos, neprašyti sustabdyti Sprendimo C(2005) 4634 veikimo ir paduoti apeliaciją dėl minėto teismo sprendimo. Jeigu taip yra, man neaišku, kodėl Bendrasis Teismas nusprendė, kad sprendimas išlaikyti banko garantiją buvo lemiamas Europos Sąjungos atsakomybei pašalinti *po* teismo sprendimo priėmimo, bet ne *prieš* jį priimant.

56. Kaip teigė Europos Sąjunga, atrodo, kad šie laikotarpiai, kurie gali būti svarbūs pagal SESV 340 straipsnį, beveik nesiskiria. Be to, nagrinėjant bylą pirmojoje instancijoje *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* sąmoningai nusprendė neprašyti sustabdyti ginčijamo sprendimo vykdymo ir palikti banko garantiją galioti iki to teismo proceso pabaigos. Taigi skundžiamo sprendimo 130 punktas patvirtina, kad aplinkybės, kurias Bendrasis Teismas to paties sprendimo 119–121 punktuose laikė reikšmingomis atskiriant nagrinėjamą bylą nuo *Holcim* jurisprudencijos, neturi reikšmės.

d) Tarpinė išvada

57. Tarpinė išvada būtų tokia: neginčijama, jog tai, kad *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* turėjo padengti su Komisijai pateikta banko garantija susijusias išlaidas, patirtas tuo laikotarpiu, kai buvo viršytas terminas, yra, be kita ko, Bendrojo Teismo negebėjimo priimti sprendimą per protingą terminą pasekmė.

58. Tačiau tai nebuvo *lemiama* tariamos žalos priežastis. Lemiamas veiksnys buvo *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* sprendimas toliau naudotis išimtimi, kurią jos prašė taikyti jų pareigai sumokėti reikalaujamą baudą, žinant visas su tokiu sprendimu susijusias išlaidas ir riziką. Todėl šioje byloje taikytini iš *Holcim* jurisprudencijos kylantys principai.

59. Dėl visų šių priežasčių laikausi nuomonės, kad Bendrasis Teismas klaidingai aiškino ir taikė priežastinio ryšio sąvoką pagal SESV 340 straipsnį. Mano nuomone, tarp Bendrojo Teismo byloje T-72/06 ir T-79/06 padaryto pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo ir *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* nurodomos žalos, patirtos dėl su banko garantija susijusių išlaidų per laikotarpį, kai buvo viršytas terminas, nėra pakankamo tiesioginio priežastinio ryšio.

60. Šia išvada neabejotinai kvestionuojama tai, ką Teisingumo Teismas konstatavo 2013 m. lapkričio 26 d. sprendimuose *Gascogne Sack Deutschland / Komisija* (C-40/12 P) ir *Groupe Gascogne / Komisija* (C-58/12 P). Priešingai, nei teigia *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne*, tuose sprendimuose Teisingumo Teismas sprendė klausimą tik dėl Bendrojo Teismo pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo byloje T-72/06 ir T-79/06. Vis dėlto jis nespėdė klausimo, ar dėl šio pažeidimo kilo kokia nors žala. Iš tiesų Teisingumo Teismas pažymėjo, kad „Bendrasis Teismas turi nustatyti nurodomos žalos realumą ir, nagrinėdamas jam šiuo klausimu pateiktus įrodymus, įvertinti priežastinį šios žalos ir ginčijamos pernelyg ilgą proceso trukmės ryšį“²².

61. Galiausiai, paduodama apeliacinį skundą Teisingumo Teismui dėl Bendrojo Teismo išvadų dėl atlygintinos turtinės žalos buvimo, Europos Sąjunga niekaip nepiktnaudžiauja procedūra, kaip ją kaltina *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne*. Kaip išsamiai paaiškinau savo išvados byloje *Kendrion* 19–36 punktuose, dėl to, kad šioje byloje Europos Sąjungai atstovauja Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, interesų konflikto nekyla. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* pateiktuose argumentuose neatsižvelgiama į tai, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismą kaip instituciją reikia skirti nuo teismo organų, įeinančių į šios institucijos sudėtį (šiuo metu tai yra Teisingumo Teismas ir Bendrasis Teismas)²³. Teisingumo Teismas kaip teisminė institucija, nagrinėjanti apeliacinį skundą, tenkina objektyvaus ir subjektyvaus nešališkumo kriterijus, kurių reikalaujama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį.

62. Atsižvelgiant į tai, turi būti panaikinta ta skundžiamo sprendimo dalis, kuria Europos Sąjunga buvo įpareigota atlyginti *Gascogne* 47 064,33 EUR dydžio turtinę žalą, kurią ši bendrovė patyrė dėl pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo byloje, kurioje priimti 2011 m. lapkričio 16 d. sprendimai *Groupe Gascogne / Komisija* (T-72/06, nepaskelbtas Rink., EU:T:2011:671) ir *Sachsa Verpackung / Komisija* (T-79/06, nepaskelbtas Rink., EU:T:2011:674).

63. Tai reiškia, kad jeigu Teisingumo Teismas pritartų man šiuo klausimu, nereikėtų nagrinėti byloje C-138/17 P Europos Sąjungos pateikto apeliacinio skundo *antrojo* ir *trečiojo* pagrindų ir *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* apeliacinio skundo *pirmojo*, *antrojo* ir *trečiojo* pagrindų, kuriuos jos pateikė byloje C-146/17 P. Vis dėlto, kadangi iškeltas klausimas yra svarbus būsimoms byloms, manau, kad būtų gerai bent išsamumo sumetimais išnagrinėti Europos Sąjungos pateiktą apeliacinio skundo *antrąjį* pagrindą.

2. Žalos sąvoka

64. Apeliacinio skundo antrajame pagrinde Europos Sąjunga, palaikoma Komisijos, teigia, kad Bendrasis Teismas neteisingai aiškino žalos sąvoką. Jos nuomone, pirmosios instancijos teismas turėjo išnagrinėti, ar per laikotarpį, kai buvo viršytas terminas, *Gascogne* patirtos su banko garantija susijusios išlaidos buvo didesnės už naudą, kurią ji gavo, išlaikydama baudos sumai prilygstančią sumą.

²² Bylos C-58/12 P 88 punktą ir bylos C-40/12 P 94 punktą.

²³ Žr. ESS 13 straipsnio 1 dalį ir 19 straipsnio 1 dalį.

Gascogne Sack Deutschland ir *Gascogne* prašo Teisingumo Teismo atmesti šį apeliacinio skundo pagrindą kaip nepriimtina, nes jame apeliacijos etapu pateikiami nauji argumentai. Alternatyviai jos mano, kad Europos Sąjungos apeliacinio skundo antrasis pagrindas yra nepagrįstas, nes tarp jų tariamai gautos naudos ir patirtos žalos per laikotarpį, kai buvo viršytas terminas, nėra ryšio.

65. Man atrodo, kad šis apeliacinio skundo pagrindas yra priimtinas ir pagrįstas.

66. Pirmiausia manau, kad *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* prieštaravimai dėl šio apeliacinio skundo pagrindo priimtimumo neįtikina. Pagal suformuotą jurisprudenciją apeliantas turi teisę pateikti apeliacinį skundą ir Teisingumo Teisme remtis pagrindais, kylančiais iš skundžiamo sprendimo, kurie skirti jo pagrįstumui teisės požiūriu ginčyti²⁴.

67. Šis apeliacinio skundo pagrindas pateiktas dėl skundžiamo sprendimo 111–131 punktų, kuriuose, Europos Sąjungos nuomone, Bendrasis Teismas neteisingai aiškino žalos sąvoką pagal SESV 268 ir 340 straipsnius. Visų pirma Europos Sąjunga mano, kad skundžiamas sprendimas yra prieštaringas, nes jame, nagrinėjant, ar tariama žala, kurią sudarė su banko garantija susijusių išlaidų sumokėjimas, pagal SESV nuostatas laikytina žala, buvo taikytas kitoks teisinis kriterijus nei nagrinėjant tariamą žalą, kurią sudarė palūkanų sumokėjimas nuo baudos sumos.

68. Be to, manau, kad Europos Sąjungos pateikiama skundžiamo sprendimo kritika šiuo klausimu yra įtikinama. Iš tikrųjų laikausi nuomonės, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai, nepateikęs jokio konkretaus paaiškinimo ar neatlikęs papildomo tyrimo, skundžiamo sprendimo 111 ir 114 punktuose su banko garantija susijusias išlaidas, patirtas per laikotarpį, kai buvo viršytas terminas, prilygino žalai, atlygintinai pagal SESV 340 straipsnį.

69. Šios dvi sąvokos turėtų būti atskirtos.

70. ES institucijos veiksmas ar neveikimas gali sukelti įvairių pasekmių tokių įmonių kaip *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* finansinei padėčiai. Įmonė gali patirti tam tikrų išlaidų, tačiau gali kartu gauti ir naudos. „Žala“, kaip ji suprantama pagal SESV 340 straipsnį, atsiranda tik tada, kai grynasis skirtumas tarp išlaidų ir naudos yra neigiamas²⁵. Kitaip tariant, dėl elgesio, kuriuo skundžiamasi, turi būti apskritai patirta žala. Kitaip susiklostytų paradoksali padėtis, kai, nepaisant to, kad gavo finansinės naudos iš ES institucijos elgesio, įmonė dar turėtų teisę iš Sąjungos reikalauti papildomų sumų.

71. Kaip paaiškinta šios išvados 48 ir 50 punktuose, įmonės sprendimas atidėti mokėjimą ir pateikti banko garantiją lemia tam tikras išlaidas, tačiau jis taip pat leidžia šiai įmonei tam tikrą laiką naudotis suma, kuri gali duoti jai pelno. Šios įvairios pasekmės nėra nesusijusios tarpusavyje, kaip klaidingai teigė *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne*, o kaip tik yra neatsiejamos: tai yra kaip dvi to paties medalio pusės.

72. Ekonominiu požiūriu sprendimas atidėti baudos mokėjimą iš esmės yra tam tikras atitinkamos įmonės finansavimas: iki teismo proceso pabaigos ši įmonė praktiškai pasiskolina iš pačios Sąjungos pinigų, kuriuos jai yra skolinga. Kitaip tariant, bendras finansavimo išlaidas sudaro su banko garantija susijusių išlaidų suma, o jeigu įmonė pralaimėtų bylą, prisidėtų ir nuo pagrindinės sumos mokėtinos palūkanos. Tačiau skundžiamame sprendime susitelkiama tik į *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* patirtas išlaidas ir nekalbama apie galimą šios bendrovės pelną ar santaupas dėl mokėjimo atidėjimo.

²⁴ Šiuo klausimu žr. 2018 m. vasario 28 d. Sprendimo *Komisija / Xinyi PV Products (Anhui) Holdings*, C-301/16 P, EU:C:2018:132, 90 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

²⁵ Šiuo klausimu žr. 1992 m. gegužės 19 d. Sprendimo *Mulder ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-104/89 ir C-37/90, EU:C:1992:217, 26 ir paskesnius punktus.

73. Mano nuomone, čia Bendrasis Teismas padarė klaidą. Kaip minėta šios išvados 50 punkte, preziumuojama, kad įmonė visada veikia taip, kaip ji mano esant racionalu ekonominiu ir finansiniu požiūriu. Todėl gali būti pagrįsta daryti prielaidą, kad per visą bylą T-72/06 ir T-79/06 nagrinėjimo trukmę *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* galvojo, kad joms yra palankiau toliau skolintis iš Sąjungos mokėtinos baudos dydį atitinkančią sumą, o ne naudotis savo pačios lėšomis ar skolintis šią sumą iš kredito įstaigų.

74. Jeigu taip yra, negalima atmesti to, kad dėl pernelyg ilgo delsimo išnagrinėti bylas T-72/06 ir T-79/06 *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* patyrė ne tik nuostolių, bet ir gavo finansinės naudos. Visgi to neįmanoma išsiaiškinti remiantis skundžiamu sprendimu, nes Bendrasis Teismas, neatlikęs jokio papildomo tyrimo, nusprendė, kad su banko garantija susijusios išlaidos, patirtos per laikotarpį, kai buvo viršytas terminas, prilygo *Gascogne* per tą laiką patirtai žalai.

75. Galiausiai norėčiau pridurti, kad ir šiuo aspektu skundžiamas sprendimas atrodo prieštaringas. Iš tikrųjų, dėl kitos tariamos žalos formos (palūkanų mokėjimo nuo baudos sumos) Bendrasis Teismas konstatavo, kad *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* nepateikė įrodymų, kurie patvirtintų, kad per laikotarpį, kai buvo viršytas terminas, „vėliau Komisijai sumokėtų delspinigių suma buvo didesnė už naudą, kurią ji gavo naudodamasi suma, atitinkančia baudą su delspinigiais“²⁶.

76. Sunku suprasti, kodėl Bendrasis Teismas netaikė panašaus kriterijaus dėl tariamos žalos, kurią sudarė su banko garantija susijusių išlaidų sumokėjimas tuo pačiu laikotarpiu.

77. Darau išvadą, kad Europos Sąjungos apeliacinio skundo ir *antrasis* pagrindas yra pagrįstas. Taigi, kaip minėta šios išvados 62 punkte, skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 1 punktą turėtų būti panaikintas. Todėl nėra reikalo nagrinėti byloje C-138/17 P Europos Sąjungos pateikto apeliacinio skundo trečiojo pagrindo, taip pat *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* apeliacinio skundo byloje C-146/17 P pirmojo, antrojo ir trečiojo pagrindų.

C. Neturtinė žala

78. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* apeliacinio skundo byloje C-146/17 P *ketvirtasis, penktasis, šeštasis ir septintasis* pagrindai susiję su skundžiamo sprendimo 151–165 punktais, kuriuose Bendrasis Teismas priteisė *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* po 5 000 EUR neturtinės žalos, patirtos dėl pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo byloje T-72/06 ir T-79/06. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* teigia, kad Bendrasis Teismas padarė įvairių teisės klaidų, ir prašo Teisingumo Teismo priteisti joms didesnę sumą pagal pirmojoje instancijoje pateiktą jų prašymą.

79. Minėti keturi apeliacinio skundo pagrindai, susiję su neturtine žala, toliau bus nagrinėjami kartu. Dėl priežasčių, kurias paaiškinsiu toliau, pritariu Europos Sąjungai, kad *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* pateikti argumentai yra netinkami arba nepagrįsti.

1. Neturtinės žalos sąvoka ir ieškinio dėl deliktinės atsakomybės savarankiškumas

80. Pirma, *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis skundžiamo sprendimo 161–163 punktuose konstatavo, kad dėl jų prašomos atlyginti neturtinės žalos sumos („bent“ 500 000 EUR) reikėtų iš naujo nagrinėti baudos, kuri joms buvo paskirta Sprendimu C(2005) 4634, klausimą, nors nebuvo nustatyta, kad bylą T-72/06 ir T-79/06 neišnagrinėjimas per

²⁶ Skundžiamo sprendimo 108 punktą.

protingą terminą turėjo kokią nors įtaką šios baudos dydžiui. Antra, *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* teigia, kad dėl Bendrojo Teismo teiginių skundžiamo sprendimo 161–163 punktuose SESV 256 ir 340 straipsniai praranda veiksmingumą. Bendrasis Teismas iš esmės atsisako priteisti visą patirtos žalos sumą ir taip pažeidžia jų teisę į veiksmingą teisinę gynybą.

81. Mano nuomone, šie argumentai grindžiami klaidingu skundžiamo sprendimo aiškinimu. Iš tiesų jie yra arba netinkami, arba nepagrįsti.

82. Pirmiausia gali būti naudinga aiškiai apibrėžti, kas, mano nuomone, pagal SESV laikytina „neturtinė“ žala. Šiuo klausimu reikėtų nepamiršti, kad žalos atlyginimu pagal SESV 340 straipsnį siekiama kuo labiau atkurti nukentėjusiojo turtą, kurį jis turėjo prieš ES institucijai pasielgiant neteisėtai²⁷. Todėl turtinė žala, kuri yra tiesioginė šio elgesio pasekmė, paprastai atlyginama sumokant šiai žalai prilygstančią sumą.

83. Tačiau to neįmanoma padaryti esant nematerialiai, arba neturtinei, žalai²⁸. Daugelyje teisinių sistemų neturtinės žalos sąvoka reiškia žalą, kuri yra nemateriali ir kuriai sunku suteikti ekonominę vertę, nes, *stricto sensu*, ji neturi rinkos vertės. Įprasti šios žalos pavyzdžiai yra skausmas ir kančios, emocinis sukrėtimas, gyvenimo ar santykių pablogėjimas. Iš esmės ji apima įvairias fizinės ir (arba) psichologinės žalos formas.

84. Visais šiais atvejais akivaizdu, kad neįmanoma atkurti *status quo ante*. Taigi bet kokios rūšies kompensacija, kurią gali paskirti teismas, visada neišvengiamai bus tik „antrarūšė“. Būtent todėl pinigų sumos sumokėjimas, atsižvelgiant į aplinkybes, gali būti, o gali ir nebūti tinkamiausia žalos atlyginimo forma²⁹. Iš tiesų vienais atvejais ES teismai konstatuoja, kad pakanka *simbolinės* piniginės kompensacijos³⁰ arba kad gali būti *kompensuojama natūra*³¹. Kitais atvejais ES teismai nepriteisia jokios konkrečios kompensacijos, nes nusprendžia, kad neteisėto akto panaikinimas³² arba vien neteisėto įvykio užfiksavimas teismo sprendime³³ gali būti pakankamas žalos atlyginimas pagal SESV 340 straipsnį³⁴.

85. Jeigu piniginis (ir nesimbolinis) atlygis yra laikomas tinkamiausia žalos atlyginimo konkrečiu atveju forma, nėra lengva apskaičiuoti priteistiną sumą. Jurisdikciją tokioje byloje turintis teismas turi nustatyti sumą, kuri tinkamai atspindėtų nukentėjusiojo patirtą žalą, nepagrįstai nenubaudamas neteisėtai pasielgusio asmens. Nesant akivaizdžių ar bendrai pripažįstamų ekonominių lyginamųjų kriterijų, teismas gali vadovautis tik bendraisiais principais, kaip antai, viena vertus, sąžiningumo, teisingumo ir proporcingumo ir, kita vertus, nuspėjamumo, teisinio saugumo ir vienodo požiūrio principais.

86. Todėl neišvengiama tai, kad, siekdamas nustatyti neturtinės žalos buvimą, geriausias priemonės tinkamai ją atlyginti ir atitinkamais atvejais apskaičiuoti priteistiną sumą, teismas turės didelę diskreciją.

27 Šiuo klausimu žr. generalinio advokato F. Capotorti išvadą byloje *Ireks-Arkady / EEB*, 238/78, EU:C:1979:203, p. 2983.

28 Abi sąvokos dažnai vartojamos pakaitomis.

29 Žr. 1990 m. vasario 7 d. Sprendimo *Culin / Komisija*, C-343/87, EU:C:1990:49, 26–29 punktus.

30 1979 m. birželio 14 d. Sprendimo *V. / Komisija*, 18/78, EU:C:1979:154, 19 punktus.

31 2006 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Galileo International Technology ir kt. / Komisija*, T-279/03, EU:T:2006:121, 63 punktus.

32 Žr., be kita ko, 2007 m. liepos 11 d. Sprendimo *Sison / Taryba*, T-47/03, EU:T:2007:207, nepaskelbtas Rink., 241 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją.

33 Be kitų, žr. 1981 m. liepos 9 d. Sprendimo *Krecké / Komisija*, 59/80 ir 129/80, EU:C:1981:170, 74 punktą ir 1987 m. liepos 9 d. Sprendimo *Hochbaum ir Rawes / Komisija*, 44/85, 77/85, 294/85 ir 295/85, EU:C:1987:348, 22 punktą.

34 Šiomis aplinkybėmis gali būti verta pažymėti, kad ir EŽTT kai kuriose bylose yra nusprendęs, kad deklaratyvaus pobūdžio sprendimas ir simbolinė kompensacija yra „teisingas atlyginimas“, kaip tai suprantama pagal Europos žmogaus teisių konvencijos 41 straipsnį. Be kitų, žr. 1975 m. vasario 21 d. EŽTT sprendimo *Golder prieš Jungtinę Karalystę*, CE:ECHR:1975:0221JUD000445170, 50 punktą; 1976 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Engel ir kt. prieš Nyderlandus*, CE:ECHR:1976:1123JUD000510071, 10 ir 11 punktus; 2002 m. spalio 17 d. Sprendimo *Agga prieš Graikiją*, CE:ECHR:2002:1017JUD005077699, 65 ir 66 punktus; 2004 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Vaney prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2004:1130JUD005394600, 55–57 punktus.

87. Tokiomis aplinkybėmis *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* pateikiamas skundžiamo sprendimo 161–163 punktų aiškinimas manęs neįtikina. Šie skundžiamo sprendimo punktai turi būti aiškinami tinkamai, atsižvelgiant į jų kontekstą.

88. Skundžiamo sprendimo 144–154 punktuose Bendrasis Teismas nagrinėjo įvairius *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* pateiktus neturtinės žalos pagrindus ir nusprendė, kad vieni iš jų yra nepriimtini arba bet kuriuo atveju neįrodyti³⁵, o kalbant apie kitus neturtinės žalos pagrindus, už šią žalą veikiausiai buvo atlyginta, skundžiamame sprendime tiesiog konstatuojant Bendrojo Teismo byloje T-72/06 ir T-79/06 padarytą pažeidimą³⁶. Taigi buvo nuspręsta, kad tik vienas neturtinės žalos pagrindas yra pakankamai teisiškai įrodytas ir dėl jo būtina priteisti nesimbolinę finansinę kompensaciją: dėl žalos, patirtos dėl ilgalaikio neužtikrintumo padėties, į kurią dėl pernelyg ilgos teismo proceso trukmės pateko *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne*³⁷.

89. Atsižvelgdamas į tai ir konstatuodamas, kad nebuvo kitų įrodymų, kurie galėtų pagrįsti „bent“ 500 000 EUR kompensaciją, skundžiamo sprendimo 160 punkte Bendrasis Teismas atmetė *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* apskaičiuotą žalos atlyginimo sumą. Toliau 161–163 punktuose tiesiog paaiškinama ir, kaip teisingai nurodė Europos Sąjunga, tai daroma vien išsamumo sumetimais, kad *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* prašomas žalos atlyginimo dydis taip pat negalėtų būti pateisinamas didele joms paskirtos baudos suma. Iš tiesų tokioje byloje kaip ši ieškinys dėl deliktinės atsakomybės negalėtų nei pakeisti ieškinių dėl panaikinimo, kuriuos *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* yra anksčiau nesėkmingai pareiškusi ES teismuose, nei tapti jų alternatyva.

90. Kitaip tariant, minėtuose punktuose Bendrasis Teismas iš esmės konstatavo tai, kad baudos, kuri Sprendimu C(2005) 4634 buvo paskirta *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne*, suma negali būti vienas iš kriterijų ar parametrų, naudotinų nustatant neturtinės žalos atlyginimo sumą. Taip yra todėl, kad pagal suformuotą jurisprudenciją³⁸ žalai atlyginti priteistina suma negali būti tiesiogiai ar netiesiogiai kvestionuojama paskirtos baudos suma. Taigi Bendrasis Teismas nusprendė, kad jeigu *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* būtų priteistas jų prašomas žalos atlyginimas, atsižvelgiant į didelę jo sumą, tai prilygtų baudos dydžio sumažinimui.

91. Galiausiai reikėtų pažymėti, jog vien tai, kad Bendrasis Teismas nusprendė, kad *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* prašoma žalos atlyginimo suma nėra pagrįsta, ir todėl priteisė šioms bendrovėms mažesnę sumą, nereiškia, jog Bendrasis Teismas neatlygino visos žalos. Tai reiškia tik tai, kad *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* nepateikė pakankamai įrodymų, kurie patvirtintų visas jų reikalaujamos atlyginti žalos sumas. Be to, negalima teigti, jog tai, kad Bendrasis Teismas ir ieškovės nesutarė dėl priteistino žalos atlyginimo sumos, praktiškai reiškia, kad pagal SESV 256 ir 340 straipsnius ieškinys tampa neveiksmingas.

2. Tariamasis skundžiamo sprendimo prieštaravimas ir nepakankamas motyvavimas

92. Trečia, *Gasconne Sack Deutschland* ir *Gasconne* laikosi nuomonės, kad skundžiamo sprendimo motyvai yra priešaringi: viena vertus, Bendrasis Teismas nurodo, kad priteistinas neturtinės žalos atlyginimas negali lemti klausimo dėl Komisijos paskirtos baudos dydžio pakartotinio nagrinėjimo (161–163 punktai) ir, kita vertus, jis konstatuoja, kad atlygintinos neturtinės žalos dydis turėtų būti apskaičiuojamas, be kita ko, atsižvelgiant į protingo bylos išnagrinėjimo termino pažeidimo mastą ir

35 Žr. skundžiamo sprendimo 148, 149 ir 153 punktus.

36 Žr. skundžiamo sprendimo 154 punktą.

37 Skundžiamo sprendimo 157 ir 158 punktai.

38 Žr. skundžiamo sprendimo 161 ir 162 punktuose nurodytą jurisprudenciją.

būtinybę užtikrinti, kad pagal SESV 256 ir 340 straipsnius pareikštas ieškinys būtų veiksmingas (165 punktas). Ketvirta, *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* teigia, kad Bendrasis Teismas nepakankamai paaiškino kriterijus, kuriais remdamasis jis nustatė kiekvienai ieškovei priteistiną 5 000 EUR kompensaciją.

93. Pirmiausia nemanau, kad skundžiamo sprendimo motyvai šiuo klausimu yra prieštaringi.

94. Kaip paaiškinta šios išvados 89 ir 90 punktuose, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 161–163 punktuose paaiškino, kodėl baudos sumos, Sprendimu C(2005) 4634 paskirtos *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne*, negalima laikyti kriterijumi, į kurį atsižvelgtina nustatant neturtinės žalos atlyginimo sumą. Tačiau skundžiamo sprendimo 165 punkte jis nurodė kriterijus, į kuriuos atsižvelgė šiuo tikslu. Pastarieji kriterijai ne tik skiriasi nuo pirmųjų, bet ir, pridurčiau, yra gana pagrįsti.

95. Visų pirma man atrodo, kad, apskaičiuojant priteistiną žalos atlyginimą, derėtų atsižvelgti į Bendrojo Teismo bylose T-72/06 ir T-79/06 padaryto pareigos išnagrinėti bylą per protingą terminą pažeidimo mastą: kuo labiau buvo viršytas protingas bylos išnagrinėjimo terminas, tuo ilgesnis buvo netikrumo laikotarpis, paveikęs bendrovių sprendimų priėmimą ir veiklos vykdymą, ir tuo yra didesnė mokėtina kompensacija, ir atvirkščiai.

96. Galiausiai, kalbant apie tai, kad Bendrasis Teismas, be kitų kriterijų, į kuriuos atsižvelgtina, taip pat nurodė, kad atsižvelgs į poreikį užtikrinti, kad pagal SESV 256 ir 340 straipsnius pareikštas ieškinys turėtų prasmę, pažymėtina štai kas. Kaip minėjau šio sprendimo 84 punkte, atsižvelgiant į ypatingą neturtinės žalos pobūdį, *a priori* negalima atmesti, kad nukentėjusiojo patirtai žalai atlyginti gali pakakti simbolinės kompensacijos. Tačiau nagrinėjamu atveju Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 155–158 punktuose paaiškino, kodėl nusprendė, kad dėl tam tikro *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* reikalavimo atlyginti žalą nepakanka simbolinės kompensacijos.

97. Taigi pirmiau padarytą išvadą atitinka tai, kad, vertindamas atlygintinos žalos sumą, Bendrasis Teismas užtikrino, kad, nors priteista suma yra tik simbolinė, tai nereiškia, kad ieškinys tampa neveiksmingas.

98. Be to, laikausi nuomonės, kad skundžiamame sprendime nurodyti tinkami motyvai dėl to, kodėl Bendrasis Teismas nusprendė priteisti *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* po 5 000 EUR patirtos neturtinės žalos atlyginimo.

99. Reikėtų nepamiršti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, jeigu Bendrasis Teismas nustato, kad padaryta žala, tik jis turi kompetenciją pagal pareikštą reikalavimą vertinti žalos atlyginimo būdą ir dydį. Tačiau tam, kad Teisingumo Teismas galėtų vykdyti Bendrojo Teismo sprendimų kontrolę, tokie sprendimai turi būti pakankamai motyvuoti, o kalbant apie žalos vertinimą, juose turi būti numatyti kriterijai, į kuriuos atsižvelgta nustatant priteistą sumą³⁹.

100. Tokiomis aplinkybėmis pažymiu, kad Bendrasis Teismas skundžiamame sprendime, pirma, glaustai, bet aiškiai nurodė priežastis, dėl kurių konstatavo, kad vienokia *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* nurodyta žala įrodyta tinkamai, bet kitokia – ne. Antra, Bendrasis Teismas paaiškino, kodėl piniginę kompensaciją buvo būtina priteisti pagal vieną žalos reikalavimą, ir, trečia, jis nurodė kriterijus, į kuriuos atsižvelgta nustatant šios kompensacijos sumą.

39 Žr. 2017 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Safa Nicu Sepahan / Taryba*, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 50 ir 51 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją.

101. Mano nuomone, kalbant apie žalos atlyginimą, kuris neabejotinai nustatomas *ex aequo et bono*, tai yra tinkamas paaiškinimas. Atsižvelgdamas į tai, laikausi nuomonės, kad *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* argumentai negali leisti Teisingumo Teisme suabejoti Bendrojo Teismo priteistos žalos sumos nustatymu⁴⁰.

V. Vertinimo pasekmės

102. Jeigu Teisingumo Teismas pritartų mano vertinimui, Europos Sąjungos paduotas apeliacinis skundas turėtų būti patenkintas ir skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 1 punktą turėtų būti atitinkamai panaikintas.

103. Kadangi, atsižvelgiant į žinomas faktines aplinkybes ir Teisingumo Teisme vykusias diskusijas, šioje byloje gali būti priimtas galutinis sprendimas, Teisingumo Teismas turėtų atmesti *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* reikalavimą atlyginti turtinę žalą, patirtą dėl su banko garantija susijusių išlaidų už laikotarpį, per kurį bylose T-72/06 ir T-79/06 buvo viršytas protingas bylos išnagrinėjimo terminas.

104. *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* apeliacinis skundas turėtų būti atmestas visas.

VI. Bylinėjimosi išlaidos

105. Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

106. Jeigu Teisingumo Teismas pritartų mano siūlomam apeliacinių skundų vertinimui, tada pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 137, 138 ir 184 straipsnius *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* šioje byloje turėtų padengti bylinėjimosi išlaidas. Mano nuomone, reikėtų palikti galioti Bendrojo Teismo sprendimą dėl pirmojoje instancijoje patirtų bylinėjimosi išlaidų. Europos Komisija turėtų padengti savo bylinėjimosi išlaidas abiejose instancijose.

VII. Išvada

107. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismui siūlau:

- panaikinti 2017 m. sausio 10 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne / Europos Sąjunga*, T-577/14, rezoliucinės dalies 1 punktą;
- atmesti *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* reikalavimą atlyginti turtinę žalą, patirtą dėl su banko garantija susijusių išlaidų už laikotarpį, per kurį bylose *Groupe Gascogne / Komisija*, T-72/06, ir *Sachsa Verpackung / Komisija*, T-79/06, buvo viršytas protingas bylos išnagrinėjimo terminas;
- atmesti *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* paduotą apeliacinį skundą;
- įpareigoti *Gascogne Sack Deutschland* ir *Gascogne* padengti savo ir Europos Sąjungos, atstovaujamos Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, bylinėjimosi apeliacinėje instancijoje išlaidas, taip pat savo bylinėjimosi išlaidas, patirtas pirmojoje instancijoje;

⁴⁰ Taip pat žr. 2017 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Safa Nicu Sepahan / Taryba*, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 52 ir 53 punktus.

- nurodyti, kad Europos Sąjunga, atstovaujama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, padengia savo bylinėjimosi išlaidas, patirtas pirmojoje instancijoje, ir
- įpareigoti Europos Komisiją padengti savo bylinėjimosi abiejose instancijose išlaidas.